

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ТРАНСПОРТ

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 51, ст.446)

{Вводиться в дію Постановою ВР № 233/94-ВР від 10.11.94, ВВР, 1994, № 51, ст.447}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами № 642/97-ВР від 18.11.97, ВВР, 1998, № 10, ст.36 № 650/97-ВР від 19.11.97, ВВР, 1998, № 11-12, ст.41 № 507-ХІV (507-14) від 17.03.99, ВВР, 1999, № 18, ст.138 № 2171-ІІІ (2171-14) від 21.12.2000, ВВР, 2001, № 9, ст.38 № 2454-ІV (2454-15) від 03.03.2005, ВВР, 2005, № 16, ст.259 № 3370-ІV (3370-15) від 19.01.2006, ВВР, 2006, № 22, ст.184 № 3421-ІV (3421-15) від 09.02.2006, ВВР, 2006, № 22, ст.199 № 997-V (997-16) від 27.04.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.440 № 885-VІ (885-17) від 15.01.2009, ВВР, 2009, № 24, ст.299 № 2189-VІ (2189-17) від 13.05.2010, ВВР, 2010, № 30, ст.394 № 2608-VІ (2608-17) від 19.10.2010, ВВР, 2011, № 11, ст.69 № 4709-VІ (4709-17) від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 7, ст.65 № 5502-VІ (5502-17) від 20.11.2012, ВВР, 2014, № 8, ст.88 № 1193-VІІ (1193-18) від 09.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.873 № 193-VІІІ (193-19) від 12.02.2015, ВВР, 2015, № 21, ст.134 № 222-VІІІ (222-19) від 02.03.2015, ВВР, 2015, № 23, ст.158 № 901-VІІІ (901-19) від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44 № 2704-VІІІ (2704-19) від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 21, ст.81}

{У тексті Закону слова «пасажирів і вантажів» і «пасажирів та вантажів» замінено словами «пасажирів, вантажів, багажу, пошти» згідно із Законом № 997-V (997-16) від 27.04.2007}

{У тексті Закону слова «Міністерство транспорту України» у всіх відмінках замінено словами «центральный орган виконавчої влади в галузі транспорту» у відповідному відмінку згідно із Законом № 885-VІ (885-17) від 15.01.2009}

{У тексті Закону слова «центральный орган виконавчої влади в галузі транспорту» в усіх відмінках замінено словами «центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, дорожнього господарства, туризму та інфраструктури» у відповідному відмінку згідно із Законом № 5502-VІ (5502-17) від 20.11.2012}

Цей Закон визначає правові, економічні, організаційні та соціальні основи діяльності транспорту.

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Транспорт у системі суспільного виробництва

Транспорт є однією з найважливіших галузей суспільного виробництва і покликаний задовольняти потреби населення та суспільного виробництва в перевезеннях.

Розвиток і вдосконалення транспорту здійснюється відповідно до державних цільових програм з урахуванням його пріоритету та на основі досягнень науково-технічного прогресу і забезпечується державою. {Частина друга статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3421-ІV (3421-15) від 09.02.2006}

Стаття 2. Законодавство про транспорт

Відносини, пов'язані з діяльністю транспорту, регулюються цим Законом, кодексами (статутами) окремих видів транспорту, іншими актами законодавства України.

Нормативні акти, які визначають умови перевезень, порядок використання засобів транспорту, шляхів сполучення, організації безпеки руху, охорони громадського порядку, пожежної безпеки, санітарні та екологічні вимоги, що діють на транспорті, є обов'язковими для власників транспорту і громадян, які користуються послугами транспорту та шляхами сполучення.

{Частина третю статті 2 виключено на підставі Закону № 5502-VI (5502-17) від 20.11.2012}

Дія цього Закону не поширюється на транспорт, що здійснює технологічні перевезення тільки на території підприємств.

Стаття 3. Мета і завдання державного управління в галузі транспорту

Державне управління в галузі транспорту має забезпечувати: своєчасне, повне та якісне задоволення потреб населення і суспільного виробництва в перевезеннях та потреб оборони України;

захист прав громадян під час їх транспортного обслуговування;

безпечне функціонування транспорту;

додержання необхідних темпів і пропорцій розвитку національної транспортної системи;

захист економічних інтересів України та законних інтересів підприємств і організацій транспорту та споживачів транспортних послуг;

створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств транспорту;

обмеження монополізму та розвиток конкуренції;

координацію роботи різних видів транспорту;

ліцензування окремих видів діяльності в галузі транспорту;

охорону навколишнього природного середовища від шкідливого впливу транспорту.

Державне управління діяльністю транспорту здійснюється шляхом проведення та реалізації економічної (податкової, фінансово-кредитної, тарифної, інвестиційної) та соціальної політики, включаючи надання дотацій на пасажирські перевезення.

Місце і роль транспорту у суспільному виробництві визначає необхідність його пріоритетного розвитку, державної підтримки в задоволенні його потреб у транспортних засобах, матеріально-технічних і паливно-енергетичних ресурсах.

Стаття 4. Органи, що здійснюють державне управління в галузі транспорту

Державне управління в галузі транспорту здійснюють центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, дорожнього господарства, туризму та інфраструктури, місцеві Ради народних депутатів та інші спеціально уповноважені на те органи відповідно до їх компетенції.

Стаття 4-1. Мова послуг на транспорті

Мовою послуг на транспорті в Україні є державна мова.

Застосування мов у сфері транспорту визначає Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2704-19).
{Закон доповнено статтею 4-1 згідно із Законом № 2704-VIII (2704-19) від 25.04.2019}

Стаття 5. Відносини підприємств транспорту загального користування з органами влади і самоврядування

Відносини підприємств транспорту загального користування з центральними та місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування будуються на основі податків, податкових пільг, встановлених нормативів та інших економічних засобів відповідно до чинного законодавства України.

Втручання у господарську діяльність підприємств транспорту, відволікання їх експлуатаційного персоналу на інші роботи місцевими органами влади і самоврядування не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України.

Органи управління транспортом сприяють органам влади і самоврядування у виконанні ними своїх повноважень щодо соціального та економічного розвитку транспорту, спільно з ними здійснюють програми захисту навколишнього природного середовища, розробляють і проводять узгоджені заходи для забезпечення безперебійної роботи транспорту у разі стихійного лиха, аварій, катастроф та під час ліквідації їх наслідків, координують роботу, пов'язану із запобіганням аваріям і правопорушенням на транспорті, а також організують взаємодію різних видів транспорту з метою більш ефективного їх використання, підвищення якості обслуговування.

Органи влади і самоврядування у межах своїх повноважень подають допомогу підприємствам і організаціям транспорту у поліпшенні використання транспортних засобів відправниками (одержувачами) вантажів і розвитку (в тому числі на пайових засадах) будівельної індустрії, об'єднують кошти підприємств, організацій, колективних сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств, кооперативів (за їх згодою), а також бюджетні та позабюджетні кошти для вдосконалення транспортної мережі, будівництва вокзалів, шляхопроводів та інших об'єктів транспорту; організують взаємодію різних видів транспорту з метою більш ефективного їх використання, підвищення якості обслуговування.

(Частина четверта статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2454-IV (2454-15) від 03.03.2005)

Будівництво вокзалів, станцій, портів, пристаней, аеропортів, пішохідних мостів, тунелів, пасажирських платформ, метрополітенів, придбання пасажирського рухомого складу, утримання і упорядкування шляхів сполучення та інших об'єктів, пов'язаних із обслуговуванням пасажирів і перевезенням вантажів, здійснюються з використанням коштів державного і місцевих бюджетів та підприємств транспорту у порядку, встановленому законодавством України, а також з залученням добровільних внесків підприємств і організацій усіх форм власності та громадян.

Стаття 6. Основи господарської діяльності підприємств транспорту

Перевезення пасажирів, вантажів, багажу та пошти, надання інших транспортних послуг, експлуатація і ремонт шляхів сполучення здійснюються залізницями, пароплавствами, суб'єктами господарювання у морських портах, автомобільними, авіаційними, дорожніми підприємствами та організаціями, якщо це передбачено їх статутами.

{Частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4709-VI (4709-17) від 17.05.2012}

Підприємства транспорту здійснюють перевезення та надання послуг на основі державних контрактів, державних замовлень і договорів на перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти з урахуванням економічної ефективності провізних та переробних можливостей транспорту.

Транспортне експедирування здійснюється відповідно до законодавства.

{Частина третя статті 6 в редакції Закону № 997-V (997-16) від 27.04.2007}

Економічні відносини підприємств транспорту, що виникають у процесі перевезення, ґрунтуються на принципах взаємної вигоди, рівної та повної відповідальності.

Стаття 7. Тарифи і платежі на транспорті

Тарифи на транспортні послуги встановлюються відповідно до законодавства України.

Рівень тарифів на транспорті визначається відповідно до нормативних витрат на одиницю транспортної роботи, рівня рентабельності та оплати податків. Розрахунки із споживачами послуг транспорту загального користування проводяться на основі чинних тарифів у порядку, визначеному кодексами (статутами) окремих видів транспорту та іншими актами законодавства України. Відшкодування збитків від безплатних перевезень пільгових категорій громадян регулюється нормативними актами Кабінету Міністрів України.

{Частина друга статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 642/97-ВР від 18.11.97}

Збір за користування шляхами сполучення України транспортними засобами іноземних власників і плата за транзитні перевезення здійснюються в порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 8. Ліцензування окремих видів діяльності в галузі транспорту

Ліцензування окремих видів діяльності в галузі транспорту запроваджується з метою:

забезпечення безпеки і надійності роботи транспорту;

обмеження монополізму та розвитку конкуренції;

створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств транспорту.

Ліцензії на провадження видів діяльності в галузі транспорту видаються відповідно до законодавства.

{Частина друга статті 8 в редакції Закону № 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006}

{Частина третю статті 8 виключено на підставі Закону № 222-VIII (222-19) від 02.03.2015}

Стаття 9. Майно підприємств транспорту

Транспортні засоби, споруди, фінансові ресурси, устаткування транспорту, шляхи сполучення, закріплені за підприємствами, об'єднаннями, установами та організаціями центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, дорожнього господарства, туризму та інфраструктури, є загальнодержавною власністю і належать до єдиної транспортної системи.

У загальнодержавній власності можуть також перебувати транспортні засоби, споруди, устаткування транспорту, закріплені за підприємствами, об'єднаннями, установами та організаціями інших міністерств і відомств (відомчий транспорт).

Транспортні засоби, споруди, фінансові ресурси, устаткування транспорту та дорожнього господарства, закріплені за підприємствами, установами та організаціями місцевих Рад народних депутатів, належать до комунальної власності.

Транспортні засоби, споруди, устаткування транспорту можуть перебувати у власності підприємств, об'єднань, установ, організацій і громадян.

Стаття 10. Вимоги до транспортних засобів

Транспортні засоби повинні відповідати вимогам безпеки, охорони праці та екології, державним стандартам, мати відповідний сертифікат.

Стаття 11. Землі транспорту

Землями транспорту визнаються землі, надані в користування підприємствам і організаціям транспорту згідно із Земельним кодексом України (561-12), для виконання покладених на них завдань щодо експлуатації, ремонту, вдосконалення і розвитку об'єктів транспорту.

Розміри земельних ділянок, що надаються для зазначених цілей, визначаються відповідно до затверджених у встановленому порядку норм або проектно-технічної документації.

Розміщення споруд та інших об'єктів транспорту на землях, наданих в користування підприємствам транспорту, здійснюється за погодженням з місцевими органами влади і самоврядування з урахуванням особливостей, передбачених спеціальними законами.

{Частина перша статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4709-VI (4709-17) від 17.05.2012}

Підприємства транспорту зобов'язані раціонально використовувати надані їм земельні ділянки, не порушувати інтереси інших землекористувачів (у тому числі орендарів), не допускати заболочення, погіршення якості земель і забруднення їх промисловими та іншими відходами, неочищеними стоками, вживати заходів для захисту ґрунтів від ерозії, здійснювати укріплення ярів, крутих схилів, пісків, а також додержувати інших вимог щодо охорони земель.

Відповідальність за утримання в належному стані земель, наданих у користування підприємствам і організаціям транспорту, і використання

їх за цільовим призначенням покладається на керівників (власників) цих підприємств, установ і організацій.

З метою забезпечення належної експлуатації споруд та інших об'єктів транспорту, а також охорони земель від негативного впливу зазначених об'єктів на землях, наданих у користування підприємствам транспорту, можуть встановлюватися охоронні зони з особливими умовами землекористування.

Стаття 12. Обов'язки та права підприємств транспорту

Підприємства транспорту зобов'язані забезпечувати:

потреби громадян, підприємств і організацій у перевезеннях;
обслуговування пасажирів під час довготривалих перевезень
доброякісною питною водою, харчуванням, можливість задоволення інших
біологічних потреб;

якісне і своєчасне перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти;
виконання державних завдань (контрактів) щодо забезпечення потреб
оборони і безпеки України;

безпеку перевезень;

безпечні умови перевезень;

запобігання аваріям і нещасним випадкам, усунення причин
виробничого травматизму;

охорону навколишнього природного середовища від шкідливого впливу
транспорту;

права на пільги громадян щодо користування транспортом.

Підприємства транспорту мають право:

визначати термін і графік перевезень;

призначати регулярні та додаткові рейси і маршрути перевезень;

пропонувати рівень комфорту на вибір самих пасажирів;

вимагати від пасажирів, відправників і одержувачів вантажів виконання
вимог цього Закону, кодексів (статутів) окремих видів транспорту та інших
нормативних актів України, що регулюють діяльність транспорту.

Стаття 13. Відповідальність підприємств транспорту

Відповідальність підприємств транспорту за невиконання або
неналежне виконання зобов'язань щодо перевезення пасажирів, багажу,
а також відповідальність перед пасажиром за несвоєчасне подання
транспорту визначається кодексами (статутами) окремих видів транспорту
та іншими законодавчими актами України.

Підприємство транспорту, діяльність якого пов'язана з підвищеною
небезпекою, несе матеріальну відповідальність за шкоду, заподіяну
внаслідок загибелі або ушкодження здоров'я пасажирів під час користування
транспортом, у порядку, встановленому чинним законодавством України.

Підприємства транспорту відповідають за втрату, нестачу, псування і
пошкодження прийнятих для перевезення вантажу, багажу, пошти у розмірі
фактичної шкоди, якщо вони не доведуть, що втрата, нестача, псування або
пошкодження сталися не з їх вини.

*{Частина третя статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 997-V
(997-16) від 27.04.2007}*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
Стаття 1. Транспорт у системі суспільного виробництва	3
Стаття 2. Законодавство про транспорт	4
Стаття 3. Мета і завдання державного управління в галузі транспорту	4
Стаття 4. Органи, що здійснюють державне управління в галузі транспорту	4
Стаття 4-1. Мова послуг на транспорті	5
Стаття 5. Відносини підприємств транспорту загального користування з органами влади і самоврядування	5
Стаття 6. Основи господарської діяльності підприємств транспорту	6
Стаття 7. Тарифи і платежі на транспорті	6
Стаття 8. Ліцензування окремих видів діяльності в галузі транспорту	6
Стаття 9. Майно підприємств транспорту	7
Стаття 10. Вимоги до транспортних засобів	7
Стаття 11. Землі транспорту	7
Стаття 12. Обов'язки та права підприємств транспорту	8
Стаття 13. Відповідальність підприємств транспорту	8
Стаття 14. Охорона вантажів і об'єктів транспорту	9
Стаття 15. Організація роботи транспорту у надзвичайних умовах	9
Стаття 16. Безпека на транспорті	10
Стаття 16-1. Державний нагляд (контроль) за діяльністю суб'єктів господарювання, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів (у тому числі небезпечних), юридичних та фізичних осіб	11
Стаття 16-2. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики з питань безпеки на наземному транспорті	12
Стаття 16-3. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському та річковому транспорті	13
Стаття 17. Трудові відносини, соціальний захист і дисципліна працівників транспорту	15
Стаття 18. Страйки на транспорті	15
Стаття 19. Страхування працівників, які здійснюють експлуатацію транспортних засобів, а також пасажирів, багажу і вантажів на транспорті	16
Стаття 20. Звітно-обліковий час на транспорті	16
РОЗДІЛ ІІ. ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ	16
Стаття 21. Єдина транспортна система України	16
Стаття 22. Залізничний транспорт і його склад	16
Стаття 23. Землі залізничного транспорту	16
Стаття 24. Морський транспорт і його склад	17
Стаття 25. Землі морського транспорту	17
Стаття 26. Технічний нагляд за суднами	17
Стаття 27. Річковий транспорт і його склад	18
Стаття 28. Землі річкового транспорту	18

Стаття 29. Технічний, класифікаційний і судноплавний нагляд за річковими суднами.....	18
Стаття 30. Автомобільний транспорт і його склад.....	18
Стаття 31. Землі автомобільного транспорту та дорожнього господарства.....	19
Стаття 32. Авіаційний транспорт і його склад.....	19
Стаття 33. Землі авіаційного транспорту.....	19
Стаття 34. Міський електротранспорт і його склад.....	20
Стаття 35. Землі міського електротранспорту.....	20
Стаття 36. Відомчий транспорт.....	20
Стаття 37. Трубопровідний транспорт.....	20
Стаття 38. Використання лісових смуг і земель транспортними підприємствами.....	21
Стаття 39. Взаємодія підприємств різних видів транспорту.....	21
Стаття 40. Координація діяльності всіх видів транспорту.....	21
РОЗДІЛ III. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	21
Стаття 41. Контроль за дотриманням законодавства на транспорті.....	21
Стаття 42. Міжнародне співробітництво та міжнародні договори України.....	21